

Yhteisöllisen asumisen malli Tuusulassa

Loppuraportti

TUUSULA

Asumisen taidetta.

Yhteisöllisen asumisen malli Tuusulassa

Loppuraportti

Ikäntyneiden asumisen toimenpideohjelma
25.5.2021–30.11.2022
Tuusulan kunta

Hankekehityspäällikkö
Riikka Uusikulku
riikka.uusikulku@tuusula.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

TIIVISTELMÄ.....	4	6. TOTEUTETTU HANKEVIESTINTÄ.....	17
1. HANKKEEN TAVOITTEET.....	5	6.1. Viestintä.....	17
1.1. Hankkeen toimenpiteet.....	5	6.2. Viestinnän sisällöt ja kohderyhmät.....	17
1.2. Hankkeen vaiheet.....	6	6.3. Viestinnässä käytetyt kanavat.....	17
2. HANKKEEN TULOKSET.....	7	LIITTEET.....	18
2.1. Keskustelu ikääntyvien asumisesta lisääntyneet.....	7	Liite 1. Hankkeessa syntyneet hyvät käytännöt, toimintatavat tai ratkaisut.....	18
2.2. Tilannekuva ikääntyvien asumisesta selkeytynyt.....	8	Hyvä käytäntö 1. Kysely ikääntyville.....	18
2.3. Ikääntyvien olohuonetoiminta.....	8	Hyvä käytäntö 2. Ikääntyneiden asumisen työpajat.....	18
2.4. Yhteistyö rakennusliikkeiden kanssa.....	9	Hyvä käytäntö 3. Selvitys ikääntyneiden asumistarpeisiin varautumisesta.....	18
2.5. Ikääntyvien yhteisöllisen asumisen kohteita suunnitteilla ja rakenteilla.....	9	Hyvä käytäntö 4: Olohuonetoiminta.....	18
2.6. Yhteisöllisen asumisen toimintamalli.....	10	Hyvä käytäntö 5: Ikääntyvien bussiretket tutustumaan uusiin asuntoihin.....	19
3. ESIIN NOUSSEET HAASTEET.....	11	Liite 2. Kokemuksia hankkeesta.....	20
3.1. Ikääntyvät ennakoimaan asumistaan.....	11	Vinkki 1: Varaudu ajoissa ikääntyvien asumisen tarpeisiin.....	20
3.2. Kunnan ennakointi- ja varautumistyö ikäntyneiden asumisen kehittämisessä.....	11	Vinkki 2: Hyvä yhteistyö kunnan ja hyvinvointialueen välillä.....	20
3.3. Välimuotoisen asumisen ratkaisut.....	11	Vinkki 3: Luo monialainen verkosto ikäntyvien asumisen kehittämiseen.....	20
3.4. Hyvinvointialuetasoinen suunnitelma ikääntyvien asumisesta.....	11	Vinkki 4: Satsaa ikääntyvien kotona asumisen tukeen.....	20
3.5. Yhteisöllinen toiminta ikääntyville.....	11	Vinkki 5: Tue ikääntyviä varautumaan asumisessa tapahtuviin muutoksiin.....	20
3.6. Nykyisten asuin ympäristöjen yhteisöllisyyden kehittäminen.....	12	Vinkki 6: Panosta ikääntyvien yhteisölliseen toimintaan.....	20
3.7. Kotona asumista tukevat toiminnot ja palvelut.....	12	Liite 3. Ohjausryhmän kokoonpano.....	21
3.8. Yhteistyö kunnan ja hyvinvointialueen välillä.....	12	Liite 4. Hankkeen aikataulu.....	22
4. TULOSTEN HYÖDYNTÄMINEN JA VAIKUTUKSET.....	13	Liite 5. Hankkeessa järjestetyt työpajat, tilaisuudet ja tapahtumat.....	23
4.1. Ikääntyvien asuminen noussut tärkeäksi keskusteluaiheeksi.....	13	Työpajat 1, 2 ja 3: Ikääntyvien asumisen toiveet ja tarpeet 6.10.2021, 12.10.2021 ja 28.10.2021.....	23
4.2. Ikääntyvien asuminen ratkaisuja kehitetään selkeämmän tilannekuvan pohjalta.....	13	Työpaja 4: Ikäihmisten asumisen nykytilan kartoitus 2.5.2022.....	23
4.3. Lisää yhteisöllistä toimintaa asuinalueille.....	13	Työpaja 5: Yhteisöllisen asumisen ilta 27.4.2022.....	24
4.4. Asumisneuvontaa ikääntyville.....	14	Työpaja 6: Elämää elinvuosiin 29.9.2022.....	24
4.5. Yhteisöllisiä ratkaisuja ikääntyvien asumiseen.....	14	Työpaja 7 ja 8: Ikääntyvien bussiretket tutustumaan uusiin asuntoihin 15.11.2022 ja 24.11.2022.....	25
5. HANKEOSAPUOLTEN JA ALIHANKKIJOIDEN ROOLIT HANKKEESSA.....	15	Liite 6. Toteutetut viestintätoimet.....	26
5.1. Ohjausryhmä.....	15	Liite 7. Kalliopohjan olohuoneen ohjelma.....	27
5.2. Miina Sillanpään Säätio.....	15		
5.3. Yhteiskehittämiseen osallistuneet toimijat.....	16		
5.4. Yhteistyö rakennusliikkeiden kanssa.....	16		

Tiivistelmä

Tuusulan kunta sai rahoituksen ikääntyvien yhteisöllisen asumisen kehittämiseksi Ympäristöministeriön Ikääntyneiden asumisen toimenpideohjelmasta keväällä 2021. Hankkeen tavoitteena oli edistää ikääntyneiden yhteisöllistä asumista Tuusulassa ja kehittää ikääntyneiden hyvinvointia edistäviä uusia ja innovatiivisia yhteisöllisen asumisen ratkaisuja.

Hankkeessa käytiin aktiivista keskustelua ikäihmisten kanssa asumiseen liittyvistä toiveista ja tarpeista. Syksyllä 2021 järjestettiin kolme alueellista työpajaa, joissa keskusteltiin ikääntyvien asumisen unelmista. Työpajojen jälkeen ikääntyvien näkemyksiä kartoitettiin vielä asumiskysymyksiä selvittävän kyselyn avulla. Keväällä 2022 ikääntyville järjestettiin yhteisöllisen asumisen ilta, jossa tutustuttiin yhteisölliseen asumiseen asumismuotona.

Sekä työpajoista että kyselystä saatiin runsaasti tietoa asumisen kehittämistarpeista. Näiden lisäksi selvitetiin ikääntyneiden asumisen kokonaiskuvaa monipuolisen tilastoaineiston avulla. Selvitys lisäsi ymmärrystä ikääntyneiden asumisen tilannekuvasta. Hankkeessa kartoitettiin myös yhteisöllisen asumisen kehittämiseen osallistuvia toimijoita ja tehtiin selvitys Suomessa toteutetuista yhteisöllisen asumisen ratkaisuista.

Kyselyn ja kootun tiedon pohjalta järjestettiin keväällä 2022 eri toimijoille kokoava työpaja, jossa pohdittiin erityisesti ikääntyvien asumisen kehittämistarpeita. Mukana keskustelemassa oli edustajia mm. Ikäihmisten neuvostosta, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunnasta, Tuusulan seurakunnasta ja Tuusulan kunnasta.

Hankkeen aikana kokeiltiin yhteisöllistä toimintaa Kalliopohjan asuinalueella. Asukkaat toivoivat olohuone-toimintaa, ja kokeilu oli käynnissä koko hankkeen ajan. Yhteisöllisestä olohuone-toiminnasta saatiin hyviä kokemuksia ja toimintaa on tarkoitus jatkaa ja laajentaa hankkeen jälkeen. Toiminta tukee ikääntyvien kotona asumista ja sosiaalisia suhteita sekä vahvistaa naapuruston yhteisöllisyyttä.

Syksyllä 2022 järjestettiin Elämää elinvuosiin -verkostotyöpaja, jonne kutsuttiin ikääntyneiden yhteisöllisen asumisympäristön keskeisiä toteuttajia: yhdistyksiä, järjestöjä, yrittäjiä, seurakunta, kirjasto, kansalaisopisto, kulttuuripalvelut, liikuntapalvelut, viherpalvelut ja yleisten alueiden kunnossapito. Työpajassa pohdittiin, miten eri tahot voivat yhdessä tukea ikääntyvien kotona asumista.

Hankkeen aikana Tuusulassa käynnistettiin ikääntyvien asumisneuvonta, jonka tehtävä on tukea ikäihmisiä asumisen asioissa, etsiä ratkaisuja, jotta ikääntyneet pystyvät asumaan kotona mahdollisimman pitkään, auttaa ikäihmisiä etsimään vaihtoehtoja nykyiselle asumiselle, tukea ikäihmisiä asumisessa tapahtuvissa muutoksissa ja ratkaista erilaisia asumisen ongelmatilanteita yhdessä ikäihmisen kanssa.

Hankkeen loppupuolella paneuduttiin vielä hyvinvointialueen ja kunnan välisen yhteistyön kehittämiseen. Yhteistyön tiivistäminen, uudet toimintatavat ja -foorumit ovat tärkeitä, jotta ikääntyvien yhteisöllisen asumisen ratkaisuja päästään kehittämään. Yhteistyön kehittäminen jatkuu Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa.

Hankkeen lopuksi laadittiin yhteisöllisen asumisen malli. Ikäystävällinen asuinympäristö nähtiin koostuvan oman kodin ja fyysisen ympäristön lisäksi palveluista, liikkumismahdollisuuksista, osallisuudesta ja naapuruston yhteisöllisyydestä. Yhteisöllisen asumisen mallia hyödynnetään mm. ikääntyvien hyvinvointisuunnitelman valmistelussa.

Samaan aikaan hankkeen kanssa Tuusulan kunnassa valmisteltiin asuntopoliittista ohjelmaa. Pitkälti hankkeen ansiosta ikääntyvien asumisen kehittäminen nousi tärkeäksi osaksi asuntopoliittista ohjelmaa. Vaikka hanke päättyykin, pysyy ikääntyvien asumisen kehittäminen agendalla myös tulevaisuudessa.

Tuusulan kunta on saanut Ympäristöministeriöltä rahoituksen uudelle hankkeelle vuonna 2022. Hankkeessa jatketaan ikäystävällisen asuinympäristön kehittämistä Tuusulan keskustaan.

1. Hankkeen tavoitteet

Hankkeessa selvitettiin mahdollisuuksia toteuttaa **välimuotoista asumista Tuusulassa**. Välimuotoisella asumisella tarkoitettiin ikäspesifiä asumista, joka sijoittuu itsenäisen tavallisen asumisen sekä ympärivuorokautisen palveluasumisen väliin. Tavoitteena oli, että hankkeen aikana luotava **yhteisöllisen asumisen malli voisi olla esimerkki myös muille vastaaville hankkeille**, joissa kehitetään ikääntyneiden tai ylisukupolvista asumista.

Tavoitteena on ollut toteuttaa yhteisöllistä asumista **eri hallintamuodoissa** (omistus-, asumisoikeus-, vuokra- ja asunto-osuuskunta-asunnot) ja **eri asuntotyypeissä** (kerrostalo-, rivitalo- ja minitaloasunnot, "mummonmökkikylä"). Välimuotoiseen asumiseen sisältyy keskeisesti jonkinlainen **yhteisöllinen elementti** suunnitteluvaiheesta lähtien. Välimuotoisen asumisen kehittäminen nähtiin tärkeäksi niin ikääntyneiden hyvinvoinnin näkökulmasta kuin sosiaali- ja terveystalouden rahoittamisen näkökulmasta.

Hankkeen tavoitteena oli

- **edistää ikääntyneiden yhteisöllistä asumista Tuusulassa**
 - kokeilla yhteisöllistä toimintaa jo olemassa olevassa asuinympäristössä
- **kehittää ikääntyneiden hyvinvointia edistäviä uusia ja innovatiivisia yhteisöllisen asumisen ratkaisuja**
 - valmistella ensimmäisiä yhteisöllisen asumisen kohteita ympäri kuntaa
- **luoda uudenlaista tarjontaa ja kysyntää ikääntyneiden asuntomarkkinoille**
 - lisätä ikäihmisten monimuotoista ja kustannustehokasta asumista

Yhteisöllisellä asumisella tarkoitetaan hankkeessa senioriasumista, joka kannustaa asukkaita yhteisöllisyyteen. Yhteisö tuo tukea ja turvaa asumiseen.

1.1. Hankkeen toimenpiteet

Hankkeen toimenpiteitä ovat olleet

- yhteiskehittämiseen osallistuvien toimijoiden kartoitus
- selvitys toteutetuista yhteisöllisen asumisen ratkaisuista
- yhteisöllisen toiminnan kokeilu kerrostaloalueella
- kolme alueellista työpajaa, joissa selvitetään ikääntyvien asumisen toiveita ja tarpeita
- kysely ikäihmisille asumisen toiveista ja tarpeista
- kokoava työpaja eri toimijoille kyselyn ja tehdyn selvityksen pohjalta
- yhteisöllisen asumisen ilta, jossa tutustuttiin yhteisölliseen asumiseen asumuotona
- keskustelut ja neuvottelut rakennusliikkeiden kanssa ikääntyvien yhteisöllisestä asumisesta
- ikääntyvien asumisneuvonnan käynnistäminen
- työpaja kotona asumista tukevien palvelujen ja toimintojen kehittämisestä
- selvitys hyvinvointialueen ja kunnan välisen yhteistyön kehittämisestä
- bussiretket ikääntyville tutustumaan uusiin asumiskohteisiin

1.2. Hankkeen vaiheet

Hanke jakautui neljään vaiheeseen:

1.) Esiselvitysvaihe

- yhteiskehittämiseen osallistuvien toimijoiden kartoitus
- selvitys toteutetuista yhteisöllisen asumisen ratkaisuista
- olohuonetoiminnan käynnistäminen

2.) Työpajavaihe

- kolme alueellista työpajaa ja työpajatuotosten kokoaminen
- kysely ikääntyneiden asumisen toiveista
- selvitys ikääntyvien asumisesta
- kokoava työpaja kyselyn tuloksista ja ikääntyvien asumisen selvityksestä
- yhteisöllisen asumisen ilta

3.) Toimintamallin suunnitteluvaihe

- ikääntyvien asumisneuvonnan käynnistäminen
- Elämää elinvuosiin -työpaja kotona asumista tukevien palvelujen ja toimintojen kehittämisestä
- olohuonetoiminnan arviointi
- yhteisöllisen asumisen toimintamallin suunnittelu

4.) Jatkoaskeleiden varmistaminen

- ikääntyvien asumiskysynnän arviointi
- selvitys hyvinvointialueen ja kunnan välisen yhteistyön kehittämisestä
- olohuonetoiminnan vakiinnuttaminen
- ikääntyvien bussiretket tutustumaan uusiin asumisen ratkaisuihin
- yhteisöllisen asumisen toimintamallin rakentaminen

Hankkeen aikataulu on kuvattu liitteessä 4.

2. Hankkeen tulokset

Ikääntyvät ovat osallistuneet aktiivisesti yhteisöllisen asumisen hankkeeseen. Ikäihmisten neuvosto on ollut merkittävä keskustelukumppani, sparraaja ja toimija hankkeen aikana. Hankkeen aikana onnistuttiin järjestämään erilaisia kasvokkaistilaisuuksia, vaikka koronatilanne vaihteli. Yhteinen keskustelu ja uuden tiedon tuottaminen ja jakaminen ovat myös kirkastaneet tilannekuvaa ja lisänneet ymmärrystä siitä, että ikääntyvien asuminen tarvitsee tavoitteellista kehittämistä. On tärkeää, että keskustelu ja yhteistyö ikäihmisten ja muiden ikääntyvien asumisesta vastaavien yhteistyökumppaneiden kanssa jatkuu tiiviisti myös jatkossa, kun esimerkiksi Tuusulan keskusta-aluetta suunnitellaan ja rakennetaan lähivuosien aikana.

Hankkeen aikana käytiin useita keskusteluja ja neuvotteluja ikääntyvien asumisesta rakennusliikkeiden kanssa. Ensimmäisen ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen kohteen rakentaminen alkoi hankkeen aikana ja se valmistuu vuoden 2023 aikana Tuusulan Rykmentinpuistoon. Lisäksi hankkeen aikana on käynnistynyt muutaman ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen kohteen suunnittelu. Valmiita ikääntyville suunnattuja yhteisöllisiä asumisen kohteita tullaan näkemään vasta hankkeen jälkeen.

Hankkeessa laadittiin yhteisöllisen asumisen toimintamalli. Toimintamalliin sisältyy oman kodin lisäksi ikäystävällinen asuinympäristö, joka koostuu fyysisen ympäristön lisäksi palveluista, liikkumismahdollisuuksista, osallisuudesta ja naapuruston yhteisöllisyydestä. Toimintamallissa tunnistettiin jo olemassa olevia yhteisöllistä asumista tukevia tekijöitä, kehittämistarpeita yhteisöllisen asumisen mahdollistamiseksi sekä myös toimijoiden erilaisia rooleja.

Hankkeen aikana toteutetusta ikääntyvien yhteisöllisen toiminnan kokeilusta saatiin hyviä kokemuksia. Olohuonetoiminta osoitti, että yhteisöllinen toiminta on tärkeä osa ikääntyvien kotona-asumisen tukemista.

Hankkeen aikana Tuusulassa käynnistyi ikääntyvien asumisneuvonta. Asumisneuvonnan avulla tuetaan ikääntyviä varautumaan asumisessa tapahtuviin muutoksiin ja tekemään aktiivisesti omaan asumiseen liittyviä ratkaisuja. Asumisneuvontaa annetaan matalan kynnyksen palveluna kaikissa kuntakeskuksissa. Ikääntyvien asumisneuvonta on rahoitettu ARAn myöntämällä avustuksella.

2.1. Keskustelu ikääntyvien asumisesta lisääntynyt

Tulokset

Hankkeen aikana on saatu herätettyä keskustelua ikääntyneiden asumisesta ja kotona pärjäämisestä. Ikääntyvien asuminen on noussut tärkeäksi puheenaiheeksi. Kasvokkaviestintä eri tapahtumissa on mahdollistanut, että ikääntyvien ääni tulee kuuluksi.

Keskusteluun ovat osallistuneet laajasti eri tahot: ikääntyvät, ikääntyvien läheiset, yhdistysten ja yritysten edustajat, vapaaehtoistoimijat, rakennusliikkeet, luottamushenkilöt sekä Tuusulan kunnan ja Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen henkilökunta.

Toimenpiteet

Merkittävämpiä keskustelufoorumeita ovat olleet hankkeessa järjestetyt työpajat ja tilaisuudet.

- Syksyllä 2021 tuusulalaisille ikääntyville järjestettiin asumisen työpajoja Hyrylässä, Jokelassa ja Kellokoskella. Työpajoissa juteltiin ikääntyvien asumisen toiveista, tarpeista ja unelmista.
- Keväällä 2022 järjestetyssä Yhteisöllisen asumisen illassa esiteltiin Suomessa toteutettuja yhteisöllisen asumisen ratkaisuja ja keskusteltiin yhteisöllisestä asumisesta.
- Syksyllä 2022 järjestettiin Elämää elinvuosiin -työpaja, jossa ikääntyvien yhteisöllisen asuinympäristön keskeiset toimijat pohtivat, miten ikääntyvien kotona asumista voitaisiin tukea.

Kuva 1. Ikääntyneiden asumisen työpaja Hyrylässä 6.10.2021.

2.2. Tilannekuva ikääntyvien asumisesta selkeytynyt

Tulokset

Hankkeen aikana on koottu laajasti tietoa ikääntyvien asumisen nykytilanteesta ja kehittämistarpeista. Ikääntyvien asumisen tilannekuva on kirkastunut ja ymmärrys ikääntyvien asumisen haasteista on lisääntynyt.

Toimenpiteet

- Miina Sillanpään Säätiö työsti selvityksen toteutetuista yhteisöllisen asumisen ratkaisuista.
- Tuusulalaisille ikääntyville järjestettiin kysely asumisen tarpeista ja toiveista. Kyselyn avulla kartoitettiin yli 50-vuotiaiden asumisen tarpeita, toiveita ja unelmia. Kysely toteutettiin alkuvuodesta 2021. Kyselystä vastasi FCG.
- Ikääntyneiden asumisen nykytilasta tehtiin kattava selvitys. Selvityksen avulla saatiin selkeämpi tilannekuva ikääntyneiden asumisen haasteista. Selvityksen työsti FCG.
- Kyselystä ja selvityksen tuloksista järjestettiin työpaja keväällä 2022. Työpajassa pohdittiin kehittämistarpeita ja toimenpiteitä seuraavan viiden vuoden sisällä.

2.3. Ikääntyvien olohuonetoiminta

Tulokset

Hankkeen aikana toteutettiin ikääntyvien yhteisöllisen toiminnan kokeilu. Kalliopohjan olohuonetoiminnasta saatiin hyviä kokemuksia. Yhteisöllinen toiminta on tärkeä osa ikääntyvien kotona-asumisen tukemista. Kokeilun aikana luotiin tuusulalainen malli ikääntyvien yhteisöllisestä toiminnasta.

Toimenpiteet

- Kokeilun paikaksi valikoitui Kalliopohjan asuinalue, joka on vanha kerrostaloalue Tuusulan keskustan tuntumassa. Alueella asuu runsaasti ikäihmisiä. Olohuonetoimintaa järjestettiin Kalliopohjassa sijaitsevassa Tuusulan kunnan yhteisötalassa, joka on maksutta asukkaiden ja yhteisöjen käytössä.
- Yhteisöllisen toiminnan kokeilu aloitettiin kerhohuoneella järjestettävällä kahvihetkellä ja asukkaiden tapaamisella syksyllä 2021. Aluksi kuultiin, millaista yhteisöllistä toimintaa tai asioita asukkaat halusivat. Asukkaat toivoivat olohuonetoimintaa. Olohuoneen avajaiset järjestettiin 16.11.2021.
- Olohuone on ollut avoinna torstaisin klo 13-15 Kalliopohjan kerhohuoneella. Ohjelmassa on ollut mm. kahvihetkiä, vierailijoita, kuulumisten vaihtoa, keskustelua ajankohtaisista asioista, tuolijumppaa, retki Lottamuseoon ja rappujen välinen kevätbingo (ks. liite 7, Kalliopohjan olohuoneen ohjelma). Kesäksi rakennettiin pihapuutarha. Kävijämäärä vakiintui 15–25 henkilöön.

Kuva 3. Enter ry. vieraillee Kalliopohjan olohuoneella.

Kuva 2. Ikääntyvien tarpeita ja toiveita ikäystävällisessä asuinympäristössä.

2.4. Yhteistyö rakennusliikkeiden kanssa

Tulokset

Hankkeen aikana saatiin ensimmäinen yhteisöllisen asumisen hanke vireille. Samaan aikaan on hankekehitysvaiheessa tai suunnitteilla useampia kohteita. Keskustelut rakennusliikkeiden kanssa on lisännyt tietoa ikääntyneiden asumisen haasteista puolin ja toisin. Neuvottelujen aikana on tutkittu erilaisia hallinta- ja rahoitusmuotoja sekä talotyyppejä. Samalla on syntynyt merkittävä rakennusliikeverkosto.

Toimenpiteet

- Hankkeen aikana tavattiin useita rakennusliikkeitä ja keskusteltiin ikääntyneiden asumisen kehittämisestä.

2.5. Ikääntyvien yhteisöllisen asumisen kohteita suunnitteilla ja rakenteilla

Tulokset

Ensimmäisen ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen kohteen rakentaminen on alkanut. Lisäksi hankkeen aikana on käynnistynyt muutaman ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen kohteen suunnittelu.

Kohteissa on asukkaiden käytössä erilaisia asumisviihtyvyyttä ja yhteisöllisyyttä lisääviä yhteistiloja. Myös piha on suunniteltu asukkaiden yhteiseksi oleskelualueeksi. Kohteet sijaitsevat lähellä palveluita, hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrella.

Kuva 4. Avain Yhtiöiden yhteisöllinen vuokratalo Agassit rakentuu Rykmentinpuistoon. Arkkitehdit Sivula & Sivula Oy

Toimenpiteet

- Ensimmäinen ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen kohde on rakenteilla: As Oy Tuusulan Agassit -vuokratalo rakentuu Rykmentinpuistoon, Tuusulan keskustan tuntumaan. Kohteeseen tulee 50 esteetöntä asuntoa ja kaikissa asunnoissa on huoneiston levyiset parvekkeet. Asukkaiden käytössä on erilaisia yhteistiloja ja myös piha on suunniteltu asukkaiden yhteiseksi oleskelualueeksi. Talon alakertaan sijoittuu apuvälinevarasto ja vieressä sijaitsevaan pysäköintilaitokseen on esteetön kulku. Kohteen toteuttaja on Avain Rakennuttaja Oy.

2.6. Yhteisöllisen asumisen toimintamalli

Hankkeessa laadittiin yhteisöllisen asumisen toimintamalli. Toimintamallissa onnistuttiin yhdistämään monialaisia näkökulmia asumiseen. Toimintamallissa on vahvasti mukana oman kodin ja talon lisäksi ikäystävällinen asuinympäristö. Ikäystävällinen asuinympäristö nähtiin kostuvan fyysisen ympäristön lisäksi palveluista, liikkumismahdollisuuksista, osallisuudesta ja naapuruston yhteisöllisyydestä.

Kuva 5. Tuusulan yhteisöllisen asumisen toimintamalli.

3. Esiin nousseet haasteet

3.1. Ikääntyvät ennakoimaan asumistaan

Hankkeen aikana keskusteltiin paljon siitä, miten ikääntyvät saadaan ennakoimaan tulevia asumistilanteita ja miten ikäihmiset saadaan tekemään ratkaisuja asumisessaan. On tärkeää, että ennakointiin ja varautumiseen liittyvää tukea ja materiaalia tarjolla. Hankkeen aikana käynnistettiin ikääntyville suunnattu asumisneuvonta. Asumisneuvonnan keskeinen tehtävä on herättää ikääntyviä pohtimaan asumisen ennakointiin ja varautumiseen liittyviä kysymyksiä.

3.2. Kunnan ennakointi- ja varautumistyö ikääntyneiden asumisen kehittämisessä

Ikääntyneiden asumistarpeisiin vastaaminen on yksi merkittävistä kuntien kohtaamista tulevaisuuden haasteista. Väestön ikääntyminen, ikääntyvien muuttuvat asumisen tarpeet ja asumisen ikäidonnaisten palvelujen kasvun kysynnän haasteet tulevat korostumaan asumisessa tulevina vuosina. Kunnan ja hyvinvointialueen tulisi varautua asumisen näkökulmasta ikääntyneiden määrän kasvuun. Ikääntyvien asumistarpeiden muutoksiin ja asumisessa tapahtuvaan rakennemuutokseen on varauduttu vielä varsin heikosti välimuotoisen asumisen ratkaisujen avulla.

3.3. Välimuotoisen asumisen ratkaisut

Välimuotoisen asumisen kaupallisia konsepteja on Suomessa vähän tarjolla. Yhteisöllisen asumisen konsepteja ei ole ostettavissa "kaupan hyllyltä". Hankkeessa pohdittiin paljon sitä, mikä taho tuottaisi välimuotoisen asumisen ratkaisuja ja mikä taho rahoittaisi niitä.

Myös välimuotoisen asumisen rakentamiskoh-teisiin vaikuttavat useat rakennusalan trendit: rakentamiskustannukset nousevat ja rahoitusky-symykset aiheuttavat epävarmuutta. Yhteisöllisen asumisen ratkaisujen tuottaminen on hidasta ja samaan aikaan väki kuitenkin vanhenee vauhdilla.

3.4. Hyvinvointialuetasoinen suunnitelma ikääntyvien asumisesta

Hyvinvointialueen tai kunnan mahdollisuudet ohjata tai koordinoita ikääntyvien asumisen hankkeita on hankaloitunut. Yksityiset hoivaraken-tajat etsivät aktiivisesti tontteja hankkeilleen. Mikäli kunnalta ei löydy sopivaa tonttia, hakevat toimijat tontteja yksityisiltä myyjiltä. Tarkoituksenmukaista olisi, että hyvinvointialueella olisi kokonaissuunni-telma siitä, miten ikääntyvien asuminen / palvelut sijoittuvat, jotta ne saisivat toisistaan synergiaa ja joka puolelle hyvinvointialuetta tulisi tarvetta vastaava määrä ikääntyvien asuntoja. Näin kunta pystyisi myös kaavoittamaan tavoitteellisemmin ikääntyville sopivia asumisen ratkaisuja.

3.5. Yhteisöllinen toiminta ikääntyville

Kalliopohjan olohuonetoiminnasta saadun ko-kemuksen mukaan yhteisöllinen toiminta sai lämpimän vastaanoton osallistujilta. Ikääntyvien keskuudesta ei kuitenkaan löytynyt toiminnalle vetäjää. Varsin nopeasti huomattiin, että ikäänty-vien yhteisöllinen toiminta tarvitsee tuoppaajan. Hankkeen aikana keskusteltiin siitä, millä resurssilla yhteisöllistä toimintaa koordinoidaan. Kerhohuone kerrostalossa ei vielä tee kohdetta yhteisölliseksi.

3.6. Nykyisten asuinympäristöjen yhteisöllisyyden kehittäminen

Hankkeen aikana pohdittiin myös sitä, miten yhteisöllistä toimintaa saadaan synnytettyä olemassa oleviin asuinympäristöihin. Kaikki ikääntyvät eivät halua tai kaikilla ikääntyvillä ei ole mahdollisuutta muuttaa uuteen yhteisölliseen asumiskohteeseen. Samalla pohdittiin sitä, mikä taho vastaa yhteisöllisestä toiminnasta olemassa olevassa asuinympäristössä.

3.7. Kotona asumista tukevat toiminnot ja palvelut

Yhä suurempi osa ikääntyvistä asuu jatkossa omassa kodissaan. Hyvinvointialue tuottaa kotihoidon asiakkaan tarpeen mukaan ja osa ikääntyneistä voi ostaa myös erilaisia kotona asumista tukevia palveluita kotiin. Hankkeen aikana käytiin keskustelua siitä, mitkä asiat, toiminnot ja palvelut tukisivat ikääntyvien kotona asumista. Samalla kysyttiin, mitkä tahot tukevat ikääntyvien kotona asumista ja millä resurssilla ikääntyvien kotona asumista tuetaan.

3.8. Yhteistyö kunnan ja hyvinvointialueen välillä

Ikääntyvien asumisen kehittäminen on monialaista tekemistä. Asuminen koostuu oman kodin lisäksi mm. naapurustosta, asuinympäristöstä, osallisuudesta, palveluista, vapaa-ajan toiminnoista ja liikumisesta.

Ikääntyvien asumisen toimijoita on paljon: kunnat, hyvinvointialueet, yhdistykset, järjestöt, yritykset ja vapaaehtoistoimijat jne. Yksi keskeinen kehityskohde on yhteistyö kuntien ja hyvinvointialueen välillä: miten yhteistyön kunnan ja hyvinvointialueen välillä saisi nykyistä toimivammaksi. On ollut haastavaa luoda hyvinvointialueen kanssa sopivia yhteistyömuotoja ja -käytänteitä.

Ajankohtainen kysymys on, miten ikääntyvien asumisen asiat ja niiden kehittäminen otetaan huomioon hyvinvointialueilla ja miten ikääntyvien hyvinvointia voidaan edistää yhteistyössä kuntien ja hyvinvointialueiden kesken. Kunnissa ja hyvinvointialueilla ikääntyvien asumisen kehittäminen on vaarassa pudota "harmaalle alueelle". Kenen vastuulla on kehittää ikääntyvien asumista?

Kuva 6. Ikääntyneiden asumista tuottavat toimijat ja konseptit.

4. Tulosten hyödyntäminen ja vaikutukset

4.1. Ikääntyvien asuminen noussut tärkeäksi keskusteluaiheeksi

Hanke on lisännyt keskustelua ikääntyneiden asumisesta ja sen kehittämistarpeista. Keskustelua on käyty ennen kaikkea ikääntyneiden kanssa. Hankkeen aikana on selvitelty ikääntyneiden toiveita ja tarpeita eri keinoin: on järjestetty matkankynnyksen työpajoja, selvitetty ikääntyvien näkemyksiä kyselyn keinoin, vietetty yhteisöllisen asumisen iltaa ja käyty yhdessä ikääntyvien kanssa tutustumassa uusiin asumisen ratkaisuihin. Keskustelua ikääntyneiden asumisesta on käyty myös ikääntyvien läheisten, ikääntyville toimintaa järjestävien yhdistysten, rakennusliikkeiden, luottamushenkilöiden sekä kunnan henkilöstön kanssa.

Mitä vaikutuksia vilkkaalla keskustelulla ja osallistumisella on ollut? Miten keskustelua ja osallisuutta voidaan hyödyntää jatkokehittämisessä?

Hankkeen ansiosta ikääntyvien toiveet ja tarpeet asumisesta on paremmin tiedossa. Ikääntyvien asuminen on noussut keskusteluaiheeksi ja ymmärrys aiheen tärkeydestä on kasvanut.

Hankkeessa on myös kokeiltu erilaisia tapoja lisätä ikääntyvien osallisuutta asumisen kehittämisessä. Hankkeen ansiosta osataan jatkossa paremmin osallistaa ikääntyviä. Osallisuuden kautta ikääntyvien näkemykset ovat paremmin esillä ja viimekädessä syntyy ikääntyville paremmin sopivia asuntoja ja ikäystävällisempiä asuinympäristöjä.

4.2. Ikääntyvien asumisratkaisuja kehitetään selkeämmän tilannekuvan pohjalta

Ikääntyvien näkemysten lisäksi on selvitetty laajasti ikäihmisten asumisen tilannekuvaa. Erilaisten selvitysten myötä yhteinen tilannekuva ikääntyvien asumisen kehittämistarpeista on selkeytynyt.

Hanke lisäsi ymmärrystä käynnissä olevasta demografisesta muutoksesta ja sen vaikutuksesta ikääntyneiden asumisen tarpeisiin. Merkittävin demografinen muutos tapahtuu ikääntyvien määrässä. Vuonna 2020 yli 65-vuotiaita oli Tuusulassa 7 201 henkeä. Kunnan laatiman väestösuunnitteen mukaan määrä tulee kasvamaan siten, että vuonna 2030 yli 65-vuotiaita on 9 453 ja vuonna 2040 jo 11 332.

Tuusulan asutokunnista yleisimpiä ovat yhden hengen kotitaloudet. Vuonna 2021 kaikista asutokunnista yhden hengen talouksia oli 35 prosenttia

ja määrällisesti yksin asuvia kotitalouksia oli 6 098. Eniten yksinasuvien määrä on lisääntynyt ikääntyneissä ikäryhmissä: 65–74-vuotiaissa ja yli 75-vuotiaiden ikäryhmässä. Yksin asuvia asuu eniten kerrostaloasunnoissa, mutta Tuusulassa yksinasuvia asuu paljon myös pientaloissa. Lähes 1 800 yksinasuvaa asuu pientalossa.

Mitä vaikutuksia selkeämmällä tilannekuvalla on ollut? Miten selkeämpää tilannekuvaa voidaan hyödyntää jatkokehittämisessä?

Selkeämpi tilannekuva on lisännyt ymmärrystä ikääntyvien asumisen kehittämistarpeista. Hanke on tuonut uudenlaista vauhtia ikääntyvien asumisen kehittämiseen. Ymmärrys siitä, että ikääntyvien asuminen tarvitsee vahvaa kehittämistä, on kasvanut.

Hankkeen kanssa samaan aikaan kunnassa on laadittu asuntopoliittista ohjelmaa. Pitkälti hankkeen ansiosta ikääntyneiden asumisen kehittämistarpeet on saatu vahvasti mukaan asuntopoliittiseen ohjelmaan. Vaikka hanke päättyy, on ikääntyneiden välimuotoista ja yhteisöllistä asumista koskevat tavoitteet mukana asuntopoliittisessa ohjelmassa. Hankkeen myötä sekä ikääntyvät että kunta-päättäjät odottavat tuloksia ikääntyvien asumisen kehittämisessä.

4.3. Lisää yhteisöllistä toimintaa asuinalueille

Hankkeen aikana Tuusulan Kalliopohjan asuinalueella kokeiltiin ikääntyvien yhteisöllistä toimintaa. Olohuonetoiminta käynnistyi syksyllä 2021 ja jatkui koko hankkeen ajan. Olohuonetoiminnan on tarkoitus jatkaa Kalliopohjassa myös hankkeen loputtua. Toiminnasta on vastannut kunnan hyte- ja osallisuustiimi.

Mitä vaikutuksia olohuonetoiminnalla on ollut? Miten kokemuksia olohuonetoiminnasta voidaan hyödyntää jatkokehittämisessä?

Kalliopohjan olohuonetoiminnasta saatiin arvokasta kokemusta ja löydettiin sopivia toimintatapoja. Kokemusten mukaan yhteisöllinen toiminta tukee ikääntyvien kotona asumista.

Ikääntyvät antoivat hyvää palautetta olohuonetoiminnasta, ja olohuonetoimintatyyppistä toimintaa on tarkoitus laajentaa myös muualle Tuusulaan. Ikääntyvien parista ei kuitenkaan löytynyt toiminnan

Kuva: Ohoi Creative / Kalle Särkkä

vetäjää ja nopeasti huomattiin, että toiminnan laajentamiseksi tarvitaan tuuppari.

Kokemukset olohuonetoiminnasta osoittivat tarpeen ikääntyvien yhteisöllisen toiminnan laajentamiseksi ja vapaaehtoistyön koordinoimiseksi. Kuntaan palkataan vapaaehtoistoiminnan koordinaattori vuoden 2023 alkupuolella. Lisäksi Tuusulan kunta on hakenut ulkopuolista rahoitusta ikääntyneiden yhteisöllisen toiminnan kehittämiseksi.

Jatkossa on tärkeää ideoida, miten haja-asutusalueella asuvat ikääntyvät saadaan mukaan yhteisölliseen toimintaan. Voisiko esimerkiksi kirjastoautoa hyödyntää liikkuvana yhteisöllisen toiminnan kokoontumispaikkana?

4.4. Asumisneuvontaa ikääntyville

Hankkeen aikana nousi esiin ikääntyvien tarve saada henkilökohtaista neuvontaa asumisen asioissa. Haasteena on, miten ikääntyvät saadaan ennakoimaan tulevia asumistilanteita ja tekemään tarvittavia ratkaisuja asumisessaan. Elokuussa 2022 käynnistyneellä ikäihmisille suunnatulla asumisneuvonnalla annetaan tukea asumisen ennakointiin ja varautumiseen. Asumisneuvonta käynnistyi ARA:n rahoituksen turvin.

Mitä vaikutuksia asumisneuvonnalla on ollut? Miten asumisneuvontaa voidaan hyödyntää jatkokehittämisessä?

Ikääntyvien asumisneuvontaa annetaan matalan kynnyksen palveluna kaikissa Tuusulan kuntakeskuksissa. Asumisneuvoja auttaa erilaisissa asumiseen liittyvissä kysymyksissä. Painopiste on ennaltaehkäisevissä toiminna. Asumisneuvoja tapaa ikäihmisiä myös ryhmätapaamisissa. Lisäksi asumisneuvonnan avulla on saatu lisättyä viestintää korjausneuvonnasta, korjausavustuksista ja ikääntyville sopivista asumisen ratkaisuista.

ARA on jatkanut rahoitustukeaan ja asumisneuvontatoimintaa kehitetään edelleen. Tuusulan kunnan käynnistämä ikääntyvien asumisneuvonta voi toimia myös valtakunnallisena esimerkkinä, kuinka asumisneuvonnan avulla voidaan tukea ikäihmisiä kotona asumisessa.

4.5. Yhteisöllisiä ratkaisuja ikääntyvien asumiseen

Hankkeen aikana neuvoteltiin useiden rakennusliikkeiden ja hoiva-alan toimijoiden kanssa ikääntyvien asumisratkaisuista. Neuvottelut rakennusliikkeiden kanssa on lisännyt sekä rakennusliikkeiden, hoiva-alan rakentajien että kunnan tietoa välimuotoisen asumisen kehittämistarpeista. Ensimmäinen yhteisöllisen asumisen kohde on rakenteilla Rykmentinpuistoon.

Mitä vaikutuksia keskusteluilla rakennusliikkeiden kanssa on ollut? Miten rakennusliikkeyhteistyötä voidaan hyödyntää jatkokehittämisessä?

Keskustelut rakennusliikkeiden kanssa ovat lisänneet tietoa siitä, millaisia valmiita ratkaisuja markkinoilla on tarjolla ikääntyvien välimuotoisen asumisen ratkaisuissa. Vaikka valmiita konsepteja on kehitetty vasta vähän, on jatkossa tarkoitus edistää uusia ikääntyvien yhteisöllisen asumisen ratkaisuja. Tavoitteena on päästä kokeilemaan välimuotoista asumista eri talotyypeissä ja hallintamuodoissa.

Hankkeen avulla on saatu luotua kysyntää ikääntyville suunnatuille asumisen ratkaisuille. Tuusulalaiset ikäihmiset odottavat ikääntyville suunnattuja asumisen ratkaisuja niin Etelä-Tuusulaan kuin Jokelaan ja Kellokoskellekin.

Hankkeessa on kylvetty ensimmäiset siemenet yhteisöllisten asumisratkaisujen toteuttamiseksi. Konkreettiset tulokset näkyvät vasta tulevaisuudessa.

5. Hankeosapuolten ja alihankkijoiden roolit hankkeessa

Kuva 7. Yhteiskehittämiseen osallistuvat toimijat.

Tuusulan kunnan asuntopalvelut vastasi hankkeen vetämisestä. Hankkeessa tehtiin läheistä yhteistyötä kunnan kaavoituksen, maankäytön ja hyte- ja osallisuustiimin kanssa. Hyte- ja osallisuustiimi vastasi Kalliopohjan olohuone toiminnan järjestämisestä.

Ikäihmisten neuvosto ja tuusulalaiset eläkeläisjärjestöt olivat tärkeimpiä yhteistyökumppaneita hankkeen aikana.

Tiedontuottamiseen liittyviä konsulttitoita tilattiin FCG Finnish Consulting Groupilta ja NHG Nordic Healthcare Groupilta.

Vertaistukea saatiin verkostoitumalla muiden ympäristöministeriön rahoittamien hankkeiden kanssa.

5.1. Ohjausryhmä

Hankkeen ohjausryhmässä oli ikääntyvien asuminen asiantuntijoita Tuusulan kunnan ulkopuolelta. Ohjausryhmässä oli edustajia mm. Ikäihmisten neuvostosta (ikäntyvien näkökulma), ARasta, Ympäristöministeriöstä (rahoittaja), Tampereen / Jyväskylän yliopistosta (tutkimus), Keski-Uudenmaan

hyvinvointialueelta (ikäntyvien lakisääteiset palvelut), Miina Sillanpään Säätiöstä (järjestö), Siskot ja Simot ry:stä (vapaaehtoistyö), Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy:stä (kunnan vuokratyö), Tuusulan kunnasta (hyte- ja osallisuustiimi, kaavoitus), asukasedustaja sekä tulevaisuuden asumisen asiantuntija. Ohjausryhmän jäsenet on lueteltu liitteessä 3.

Ohjausryhmä kokoontui neljä kertaa: 27.8.2021, 14.1.2022, 13.5.2022 ja 14.10.2022. Ohjausryhmän kokoukset järjestettiin Teams-palaverina.

5.2. Miina Sillanpään Säätiö

Miina Sillanpään Säätiö toimi hankkeessa Tuusulan kunnan yhteistyökumppanina. Säätiö toi hankkeeseen ikääntyviin liittyvää tutkimustietoa ja tuki kuntaa viemään hankkeen tavoitteita eteenpäin. Säätiö oli organisoimassa hankkeessa järjestettyjä työpajoja. Työpajat suunniteltiin ja toteutettiin yhteistyössä Miina Sillanpään Säätiön kanssa ja säätiö koosti työpajojen tuotokset. Lisäksi Miina Sillanpään Säätiö kokosi selvityksen Suomessa toteutetuista yhteisöllisen asumisen ratkaisuista.

5.3. Yhteiskehittämiseen osallistuneet toimijat

Hankkeen käynnistysvaiheessa kartoitettiin yhteiskehittämiseen osallistuvia toimijoita. Ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen kehittämiseen liittyviä toimijoita tunnistettiin runsaasti (ks. kuva 6). Verkostossa on mukana noin 120 yhteistyötahoa.

Hankkeen aikana todettiin, että ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen kehittämiseen tarvitaan monipuolisesti eri alojen yhteistyökumppaneita. Onnistumisen näkökulmasta on tärkeää saada eri tahoja mukaan ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen kehittämistyöhön.

5.4. Yhteistyö rakennusliikkeiden kanssa

Hankkeen aikana kontaktoitiin aktiivisesti rakennusliikkeitä. Rakennusliikkeitä on informoitu ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen hankkeen tavoitteista. Usean rakennusliikkeen kanssa on käyty keskusteluja ikääntyneiden asumisen konsepteista, niiden sopivuudesta Tuusulaan ja mahdollisista vapaista tonteista. Myös Miina Sillanpään Säätiön edustajat ovat osallistuneet rakennusliikkeiden tapaamisiin.

Kuva: Ohoi Creative / Kalle Särkkä

6. Toteutettu hankeviestintä

6.1. Viestintä

Hankkeelle laadittiin oma viestintäsuunnitelma, jonka toimenpiteitä toteutettiin aktiivisesti hankkeen aikana (ks. liite 6, Toteutetut viestintätoimet).

Viestinnän avulla haluttiin herättää keskustelua ikääntyneiden asumisen ratkaisusta ja yhteisöllisen asumisen mahdollisuuksista. Keskusteluun haastettiin mukaan ikääntyneet asukkaat, ikäihmisten läheiset ja omaiset, rakentajat ja asuntotuotannon toimijat, kunnan päättäjät ja viranhaltijat sekä kolmannen sektorin edustajat. Viestinnällä on ollut myös tarkoitus vaikuttaa asenteisiin ja luoda kysyntää ja tarjontaa uudennlaisiin ikääntyneiden asumisen ratkaisuihin.

Hankkeen aikana kuultiin laajasti eri keinoja hyödyntäen ikääntyneiden näkemyksiä hyvästä asumisesta. Kasvokkaisuviestintä osoittautui tärkeimmäksi tavaksi luoda yhteistä ymmärrystä asumisen toiveista ja tarpeista.

6.2. Viestinnän sisällöt ja kohderyhmät

Viestinnässä haastettiin

- ikääntyvät ihmiset pohtimaan omia tulevaisuuden asumisen ratkaisuitaan
- omaiset pohtimaan ikääntyneiden läheisten asumisen ratkaisuja
- rakentajat pohtimaan uudennlaisia yhteisöllisiä asumisen konsepteja ikääntyville
- kuntien päättäjät ja viranhaltijat pohtimaan mahdollisuuksia vaikuttaa ikääntyneiden asumisen ratkaisuihin (esim. kaavoitus ja maankäyttö)
- asumisen ammattilaiset kehittämään ikääntyneiden välimuotoista asumista
- kolmannen sektorin toimijat kehittämään yhteisöllistä toimintaa naapurustoissa

6.3. Viestinnässä käytetyt kanavat

Viestinnässä hyödynnettiin seuraavia viestintäkanavia:

- paikallislehdet
- Tuusulan kunnan verkkosivut ja some-kanavat
- Tuusulan kunnan asukaslehti
- jaettavat esitteet
- työpajat ja tilaisuudet
- yhteistyökumppaneiden uutiskirjeet, some-kanavat ja tilaisuudet
- tuusulalaisten eläkeläisjärjestöjen kanavien kautta rohkaistiin ikäihmisiä mukaan vuorovaikutukseen

LIITTEET

Liite 1. Hankkeessa syntyneet hyvät käytännöt, toimintatavat tai ratkaisut

Hyvä käytäntö 1. Kysely ikääntyville

Tuusulalaisille ikääntyville järjestettiin kysely asumisen tarpeista ja toiveista. Kyselyn avulla kartoitettiin yli 50-vuotiaiden asumisen tarpeita, toiveita ja unelmia.

Kyselyyn oli mahdollista vastata monin tavoin: 500 kpl kyselyitä postitettiin yli 55-vuotiaille tuusulalaisille ja paperiseen kyselyyn oli mahdollista vastata kirjastoissa ja kirjastoautossa. Sähköiseen kyselyyn pääsi Tuusulan verkkosivujen kautta ja tietoa kyselystä jaettiin some-kanavien kautta. Kyselyä markkinoitiin tapahtumissa ja tilaisuuksissa ja siitä kerrottiin myös asukaslehdessä.

Kyselyn avulla saatiin parempi tilannekuva ikääntyneiden asumisen näkemyksistä ja haasteista. Kyselyn toteutti FCG.

Hyvä käytäntö 2. Ikääntyneiden asumisen työpajat

Hankkeessa järjestettiin kolme työpajaa Tuusulan eri taajamissa: Hyrylässä, Kellokoskella ja Jokelassa. Työpajoihin osallistui mukavasti tuusulalaisia ikäihmisiä. Paikalla oli myös ikäihmisten neuvoston jäseniä, rakennusliikkeiden edustajia, luottamushenkilöitä ja kunnan edustajia.

Työpajoissa keskusteltiin asumisen toiveista, tarpeista ja unelmista. Tarpeita ja toiveita kysyttiin asuntoon ja sen varusteluun liittyen, talon yhteisistä ja julkisista tiloista, lähiympäristön toimivuudesta ja viihtyisyydestä sekä lähialueen palveluista.

Työpajan tulokset

Työpajojen anti oli runsas ja monipuolinen. Työpajat toteutettiin tulevaisuuden muistelun avulla. Tulevaisuutta muisteltiin neljästä eri näkökulmasta:

- Millainen on oma tulevaisuuden asunto
- Millainen piha-alue on mielekäs ja toimiva
- Mitä palveluita lähialueen tulisi tarjota
- Miten yhteisöllisyys näkyy ja millaiset yhteiskäyttötilat olisivat mielekkäitä

Hyvä käytäntö 3. Selvitys ikääntyneiden asumistarpeisiin varautumisesta

Hankkeen toimenpiteenä FCG:ltä tilattiin selvitys, jonka aikana

- kuvattiin ikääntyneiden asumisen nykytila Tuusulassa
- tunnistettiin ikääntyneiden asumistarpeita, jotta osataan ennakoida ja varautua tulevaan kehitykseen
- tunnistettiin Tuusulan haasteita ikääntyneiden asumisessa, jotta osataan laatia arvio tulevasta
- suunniteltiin toimenpiteitä ja ratkaisuja ikääntyneiden asumisen kehittämiseksi
- käytiin poikkihallinnollista vuoropuhelua

Selvitys laadittiin, koska ikääntyneiden asumistarpeisiin varautuminen vaatii selkeämpää kokonaiskuvausta ikäihmisten asumisen nykytilanteesta, ikäryhmän tulevasta kehityksestä ja tarvittavista toimenpiteistä.

Selvityksen avulla arvioitiin ja ennakoitiin tuusulalaisten ikääntyneiden asumistarpeita. Lisäksi selvitys tuotti suunnitelman ja toimenpide-ehdotukset ikääntyneiden asumista koskevista kehittämistoimista (esim. uustuotannon ratkaisut, korjaamisen edistäminen, asuinympäristöjen kehittäminen).

Hyvä käytäntö 4: Olohuonetoiminta

Hankkeen aikana käynnistettiin ikääntyvien olohuonetoiminta Kalliopohjan kerhohuoneella. Olohuonetoiminnan paikaksi valittiin tila, jonka ympärillä asuu paljon ikääntyviä asukkaita. Tila oli esteetön. Toimintaan oli mahdollista osallistua matalalla kynnyksellä. Ikääntyviltä kysyttiin, millaista toimintaa tai asioita asukkaat toivovat. Osa asukkaista haluaa vain osallistua toimintaan, osa on valmiita ottamaan myös veto- ja järjestämisvastuuta.

Toiminnalla nähdään olevan iso merkitys ikäihmisten hyvinvoinnille ja yhteisöllisyydelle. Saatujen kokemusten mukaan olohuonetoiminta tukee ikääntyneitä kotona asumisessa. Ennaltaehkäisevän toiminnan avulla on mahdollista tukea kotona asumisen edellytyksiä ja ehkäistä sote-palveluiden piiriin siirtymistä tai niiden käytön tarvetta. Tavoitteena on lisätä ikääntyvien ennaltaehkäisevän ja matalan kynnyksen kohtaamistoiminnan määrää myös lähitulevaisuudessa.

Hyvä käytäntö 5: Ikääntyvien bussiretket tutustumaan uusiin asuntoihin

Hankkeen loppupuolella järjestettiin kaksi ikääntyvien bussiretkä, joiden aikana tutustuttiin viiteen erilaiseen kerrostaloasuntoon. Retken tavoitteena oli herättää osallistujia ennakoimaan omia

asumisratkaisuitaan. Retket järjestettiin tiiviissä yhteistyössä Tuusulan kunnan asumisneuvonnan ja rakennusliikkeiden kanssa. Tutustumiskohteiksi valittiin erikokoisia, eri totuttajien asuntoja. Retken aikana tutustuttiin myös erilaisiin hallintamuotoihin: omistus-, vuokra- ja asumisoikeusasuntoihin. Bussiretkistä saatiin hyvää palautetta osallistujilta. Retkiä jatketaan yhteistyössä rakentajien kanssa mahdollisuuksien mukaan myös keväällä 2023.

Liite 2. Kokemuksia hankkeesta

Vinkki 1: Varaudu ajoissa ikääntyvien asumisen tarpeisiin

Väki vanhenee vauhdilla, mutta ikääntyville sopivien yhteisöllisten asumisen ratkaisujen tuottaminen on hidasta. Kunnilla ja hyvinvointialueilla tulisi olla kirkas tilannekuva ikääntyneiden asumisesta ja sen kehittämistarpeista. Lisäksi tulisi olla määritelty selkeä polku, miten ikäystävällisiä asuinympäristöjä ja ikääntyville sopivia asumisen ratkaisuja saadaan lisää.

Haasteena on, että valmiita välimuotoisen asumisen kaupallisia ratkaisuja on Suomessa vähän tarjolla. Hankkeessa pohdittiin paljon sitä, mikä taho tuottaisi välimuotoisen asumisen ratkaisuja ja mikä taho rahoittaisi niitä. Ikääntyville suunnattuun asuntotuotantoon vaikuttavat samat rakennusalan trendit kuin ns. tavalliseen asuntotuotantoon. Rakentamiskustannusten nousu ja rahoitukselliset kysymykset aiheuttavat epävarmuutta alalle.

Vinkki 2: Hyvä yhteistyö kunnan ja hyvinvointialueen välille

Ikääntyvien asumisen kehittämiseen on tärkeää varata resursseja sekä kunnissa että hyvinvointialueilla. Kunnissa ja hyvinvointialueilla tulee selkeästi määritellä, kenen vastuulla on kehittää ikääntyvien asumista ja ikäystävällistä asuinympäristöä. Mitä paremmin onnistutaan luomaan ikäystävällisiä asuinympäristöjä ja yhteisöllistä toimintaa asuinalueille, sitä kauemmin on mahdollista selvittää kotona ilman mittavia hoiva- tai asumispalveluita.

Yksi keskeinen kehityskohde on yhteistyö kuntien ja hyvinvointialueen välillä: miten yhteistyön kunnan ja hyvinvointialueen välillä saisi nykyistä toimivammaksi. Haasteena on, millaisilla yhteistyörakenteilla voidaan edistää ikääntyvien asumista kuntien ja hyvinvointialueiden kesken. Vaarana on, että ikääntyvien asumisen kehittäminen putoaa kunnissa ja hyvinvointialueilla yhdyspinnan väliin.

Vinkki 3: Luo monialainen verkosto ikääntyvien asumisen kehittämiseen

Ikääntyvien asumisen kehittämiseen tulee saada mukaan monipuolisesti eri tahoja. Ikääntyvien asumisen toimijoita on paljon: kunnat, hyvinvointialueet, yhdistykset, järjestöt, yritykset ja vapaaehtoistoimijat jne. Ikääntyvien asumisen kehittäminen on monialaista tekemistä. Asuminen

koostuu oman kodin lisäksi mm. naapurustosta, asuinympäristöstä, osallisuudesta, palveluista, vapaa-ajan toiminnoista ja liikkumisesta.

Vinkki 4: Satsaa ikääntyvien kotona asumisen tukeen

On tärkeää pohtia, mitkä asiat, toiminnot ja palvelut tukevat ikääntyvien kotona asumista. Samalla on hyvä tunnistaa, mitkä tahot tukevat ikääntyvien kotona asumista ja millä resurssilla ikääntyvien kotona asumista tuetaan. Haasteeksi koettiin se, että monet kevyttä ja ennaltaehkäisevää tukea tarjoavat tahot toimivat vapaaehtoisvoimin ja ilman säännöllistä rahoitusta.

Vinkki 5: Tue ikääntyviä varautumaan asumisessa tapahtuviin muutoksiin

Hankkeen aikana Tuusulassa käynnistettiin ikääntyvien asumisneuvontaa, koska yhä suurempi osa ikääntyvistä asuu jatkossa omassa kodissaan. Asumisneuvonnasta ikääntyneet saavat apua kotona asumiseen liittyviin haasteisiin ja tilanteisiin. Asumisneuvonnan turvin yhä useampi ikääntynyt voi asua kotona mahdollisimman pitkään.

Asumisneuvonnan avulla tuetaan ikääntyviä varautumaan ennakkoon toimintakyvyssä tapahtuviin muutoksiin ja niistä johtuviin asumisen tarpeisiin. Asumisneuvonnan painopiste on ennaltaehkäisevisissä toimissa. Neuvonnalla ja ohjauksella on vahva ennaltaehkäisevä rooli.

Vinkki 6: Panosta ikääntyvien yhteisölliseen toimintaan

Hankkeessa saatujen kokemusten mukaan ikääntyvien yhteisölliseen toimintaan kannattaa satsata. Ikääntyvien olohuonetoiminta sai lämpimän vastaanoton ikääntyvien keskuudessa.

Haasteeksi muodostui se, että ikääntyvien keskuudesta ei toiminnalle löytynyt vetäjää. Kerhohuone kerrostalossa ei vielä tee kohdetta yhteisölliseksi. Samalla pohdittiin sitä, mikä taho vastaa yhteisöllisestä toiminnasta olemassa olevassa asuinympäristössä. Hankkeen aikana keskusteltiin siitä, millä resurssilla yhteisöllistä toimintaa koordinoitaisiin.

Hankkeen aikana pohdittiin myös sitä, miten yhteisöllistä toimintaa saadaan synnytettyä olemassa oleviin asuinympäristöihin. Kaikki ikääntyvät eivät halua / kaikilla ikääntyvillä ei ole mahdollisuutta muuttaa uuteen yhteisölliseen asumiskohteeseen.

Liite 3. Ohjausryhmän kokoonpano

Ohjausryhmään kuuluivat seuraavat jäsenet:

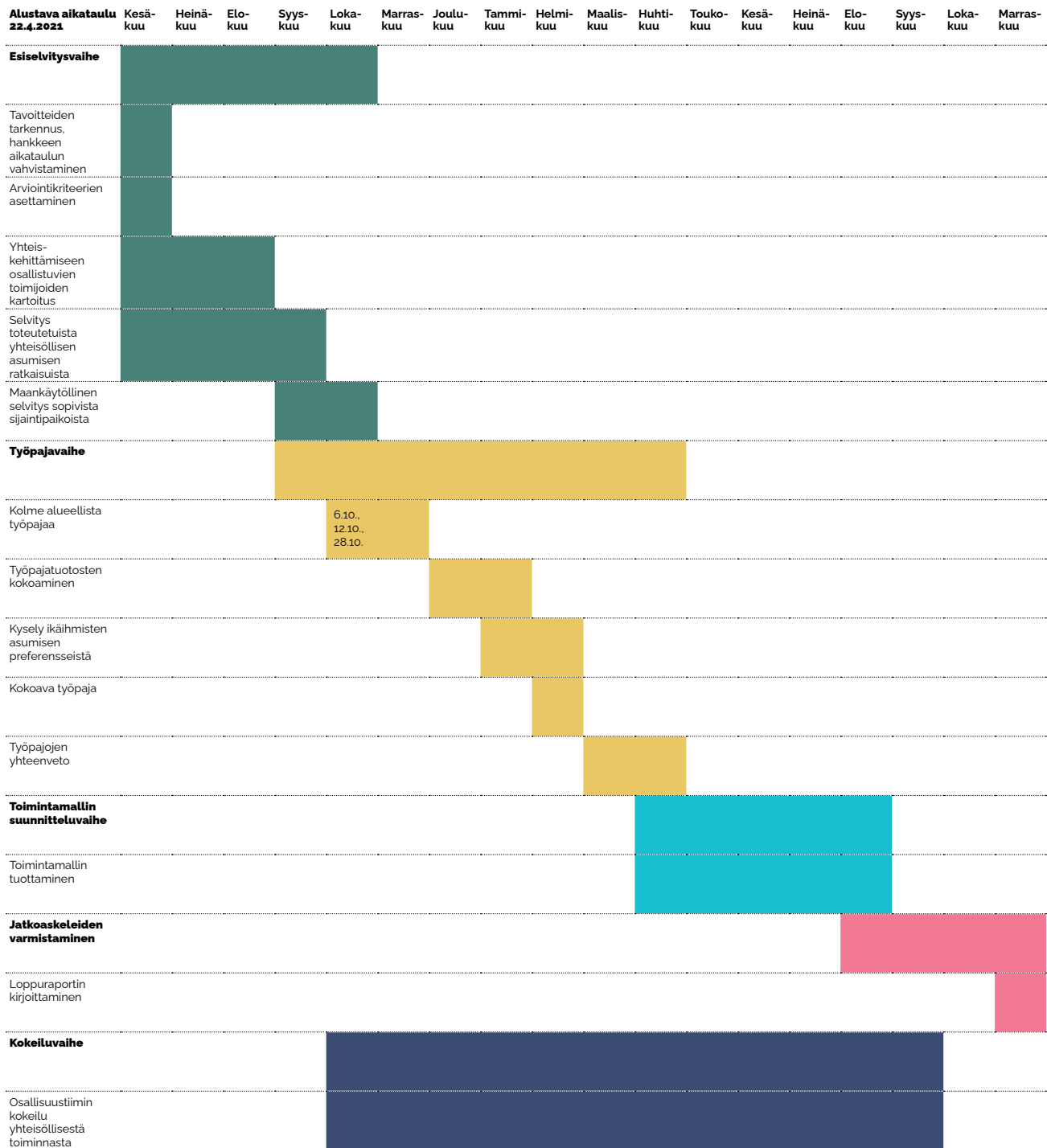
- **Hagman Heidi**, kehittämispäällikkö, Tuusulan kunta, ohjausryhmän puheenjohtaja
- **Hynynen Raija**, asuntoneuvos, Ympäristöministeriö
- **Juntunen Asta**, asukasedustaja
- **Jolanki Outi**, tutkimuspäällikkö, dosentti, Ikääntymisen ja hoivan tutkimuksen huippuyksikkö (CoE AgeCare), Tampereen yliopisto / Jyväskylän yliopisto
- **Kiianmies Johanna**, vt. ympärivuorokautisten palvelujen päällikkö, Keski-Uudenmaan sote kuntayhtymä
- **Lindberg Arto**, kehityspäällikkö, Tuusulan kunnan kiinteistöt
- **Manssila Sonja**, erityisasiantuntija, ARA
- **Mäkelä Leena**, Ikäihmisten neuvoston edustaja, Tuusulan kunta
- **Mäntylä Heli**, erityisasiantuntija, Ympäristöministeriö
- **Olkkola Anne**, kaavoituspäällikkö, Tuusulan kunta
- **Pentti Erja**, palvelujohtaja, Keski-Uudenmaan sote kuntayhtymä
- **Rönkä Kimmo**, Future Living Specialist, CEO, Rönkä Consulting Oy
- **Sorvari Eija**, toimitusjohtaja, Miina Sillanpään Säätiö
- **Väisänen Eero**, toiminnanjohtaja, Siskot ja Simot, kolmannen sektorin edustaja

Ohjausryhmän esittelijöinä toimivat

- **Annaniemi Virpi**, kehittämispäällikkö, Miina Sillanpään Säätiö
- **Konttinen Marjo-Kaisa**, osallisuus- ja hyvinvointikoordinaattori, Tuusulan kunta
- **Rahikka Anne**, tutkimuspäällikkö, Miina Sillanpään Säätiö
- **Uusikulku Riikka**, hankekehityspäällikkö, ohjausryhmän sihteeri, Tuusulan kunta

Liite 4. Hankkeen aikataulu

YHTEISÖLLISEN ASUMISEN MALLI TUUSULASSA

Liite 5. Hankkeessa järjestetyt työpajat, tilaisuudet ja tapahtumat

Työpajat 1, 2 ja 3: Ikääntyvien asumisen toiveet ja tarpeet 6.10.2021, 12.10.2021 ja 28.10.2021

Hankkeessa järjestettiin kolme alueellista työpajaa

- 6.10.2021 Etelä-Tuusulassa
- 12.10.2021 Kellokoskella
- 28.10.2021 Jokelassa

Ikääntyneiden asumisen toiveista, tarpeista ja unelmista työstettiin visuaaliset koonnokset

- turvallisuudesta kodista
- yhteisöllisestä lähiympäristöstä
- ikäystävällisestä asuinalueesta
- ikäystävällisestä asuinympäristöstä

Työpaja 4: Ikäihmisten asumisen nykytilan kartoitus 2.5.2022

Osana hanketta selvitettiin ikääntyneiden asumisen nykytilaa Tuusulassa ja laadittiin erilaisia skenaarioarvioita ikääntyneiden asumisesta tulevaisuudessa. Ikääntyville suunnatulla kyselyllä kartoitettiin asumisen toiveita ja tarpeita. Selvityksen ja kyselyn tuloksista järjestettiin 2.5.2022 työpaja, jossa tunnistettiin erilaisia tulevaisuuden haasteita ikääntyneiden asumisessa ja suunniteltiin yhdessä toimenpiteitä ja linjauksia ikääntyneiden asumisen kehittämiseksi. Työpajaan osallistuivat mm. ikäihmisten neuvosto, Tuusulan kunnan yksiköitä, Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy (kunnan vuokratiloyhtiö), Keski-Uudenmaan hyvinvointialue ja Tuusulan seurakunta.

Työpajan ohjelma:

Esittäytymiskierros ja hankkeen tavoitteet

Toimenpiteet kotona asumisen tukemiseksi

Alustukset kuntien mahdollisista toimenpiteistä ja keinoista
Pienryhmätyöskentely + yhteinen purku

Toimenpiteet tavallisen asuntokannan suhteen

Alustukset kuntien mahdollisista toimenpiteistä ja keinoista
Pienryhmätyöskentely + yhteinen purku

Toimenpiteet asumisen ja palveluiden yhteensovittamiseksi

Alustukset kuntien mahdollisista toimenpiteistä ja keinoista
Pienryhmätyöskentely + yhteinen purku
Projektin jatko

Kuva 8. Yhteisöllisen asumisen illassa kuultiin kokemusasiantuntijan pohdintoja yhteisöllisyyden tuomasta turvasta.

Työpaja 5: Yhteisöllisen asumisen ilta 27.4.2022

Hankkeen aikana järjestettiin yhteisöllisen asumisen ilta, jossa esiteltiin Suomessa toteutettuja yhteisöllisen asumisen ratkaisuja. Helsingin Kalasataman yhteisöllisen senioritalon asukas jakoi kokemuksiaan. Illan aikana juteltiin myös mahdollisuuksista saada yhteisöllisen asumisen kohteita Tuusulaan. Yhteisöllisen asumisen ilta järjestettiin 27.4.2022 Onnelassa. Tilaisuus myös livestriimattiin, jotta kaikilla olisi mahdollisuus osallistua iltaan.

Illan ohjelma:

Yhteisöllisen asumisen ratkaisut Suomessa
Tulevaisuuden asumisen asiantuntija Kimmo Rönkä, Rönkä Consulting Oy

Kokemuksia yhteisöllisestä senioritalosta Helsingin Kalasatamasta
Asukas Maj-Len Törnqvist, Helsingin Kotisatama ry

Ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen hanke
Hankekehityspäällikkö Riikka Uusikulku, Tuusulan kunta

Työpaja 6: Elämää elinvuosiin 29.9.2022

29.9.2022 järjestettiin Elämää elinvuosiin -työpaja, jossa ikääntyvien yhteisöllisen asuinympäristön keskeiset toimijat pohtivat, miten ikääntyvien kotona asumista voitaisiin tukea. Työpajassa keskusteltiin siitä, miten yhdessä voitaisiin kehittää ikääntyneille palveluja ja toimintaa, joka toisi iloa arjen keskelle, laittaisi liikkeelle ja antaisi uusia ystäviä.

Työpajassa hyödynnettiin tarinateatterin menetelmiä ja kahden kuvitteellisen tuusulalaisen ikääntyneen elämäntarinaa.

Työpajan tulokset liittyvät seuraaviin teemoihin:

- "Joku rikkomaan kynnyksen ja saattamaan toiminnan pariin" (esim. viestintä, ohjaus, neuvonta)
- Hyvinvointia ja terveyttä edistävä toiminta
- Tiedon lisääminen (esim. oikeudellinen varautuminen)

Työpajan ohjelma:

Tervetuloa työpajaan
Hankekehityspäällikkö Riikka Uusikulku, Tuusulan kunta

Osallistujien esittäytyminen

Tehdään yhdessä tarinateatteria
Tarinatatteri Paraabeli

Tauko

Työpaja
Tutkimuspäällikkö Anne Rahikka ja kehittämispäällikkö Virpi Annaniemi, Miina Sillanpään Säätio

Ohjeistus: tutustutaan tarinoihin, kirjoitetaan tarinat, esitellään tarinat

Loppusanat
Puheenjohtaja Anja Matikainen, Ikäihmisten neuvosto

Kuva 9. Elämää elinvuosiin -työpajassa hyödynnettiin tarinateatterimenetelmää.

Työpaja 7 ja 8: Ikääntyvien bussiretket tutustumaan uusiin asuntoihin 15.11.2022 ja 24.11.2022

Hankkeen lopussa järjestettiin kaksi bussiretkeä, joiden aikana ikääntyvillä ja heidän läheisillään oli mahdollisuus tutustua viiteen erilaiseen kerrostaloasuntoon. Tutustumiskohteiksi valittiin erikokoisia asuntoja ja erilaisia hallintamuotoja. Osa asunnoista oli kalustettu esimerkinomaisesti. Myös yhteistiloihin, piharatkaisuihin ja yhteiskäyttöautoihin kiinnitettiin huomiota. Retken loppuksi vietettiin kahvihetki viimeisen vierailukohteen kerhohuoneella. Retket järjestettiin tiiviissä yhteistyössä Tuusulan kunnan asumisneuvonnan ja rakennusliikkeiden kanssa.

Retkellä heräteltiin osallistujia ennakoimaan omia asumisratkaisuitaan. Ikääntyville tarjottiin mahdollisuus tutustua matalalla kynnyksellä Tuusulan uuteen asuntotuotantoon. Samalla retkellä oli mahdollisuus vertailla eri asuntoja ja pohjaratkaisuja.

Bussiretkistä saatiin hyvää palautetta sekä osallistujilta että rakennusliikkeiltä. Retkiä on tarkoitus jatkaa yhteistyössä rakentajien kanssa mahdollisuuksien mukaan myös keväällä 2023.

Kuva 10. Bussiretkellä tutustuttiin erilaisiin asuntoihin, yhteistiloihin ja piha-alueisiin.

Liite 6. Toteutetut viestintätoimet

Tiedotteet

Hankkeesta on viestitty mediatiedotteiden avulla. Tiedotteet on julkaistu myös Tuusulan verkkosivuilla.

- Tiedote 3.6.2021: Tuusulalle ympäristöministeriön rahoitus ikääntyneiden asumisen kehittämiseen [Tuusulan kunnan www-sivut - Tuusulalle ympäristöministeriön rahoitus ikääntyneiden asumisen kehittämiseen](#)
- Tiedote 30.9.2021: Seniori, mitä toivot asumiseltasi? Ikäihmisten yhteisöllisen asumisen työpajoja järjestetään Hyrylässä, Kellokoskella ja Jokelassa [Tuusulan kunnan www-sivut - Seniori, mitä toivot asumiseltasi? Ikäihmisten yhteisöllisen asumisen työpajoja järjestetään Hyrylässä, Kellokoskella ja Jokelassa](#)
- Tiedote 17.01.2022: Yli 55-vuotiaiden asumisen unelmia kartoitetaan kyselyllä poistettu verkkosivuilta kyselyn päätyttyä
- Tiedote 24.03.2022: Asumisen luonnonläheisyys ja yhteisöllisyys tärkeää ikääntyville [Tuusulan kunnan www-sivut - Asumisen luonnonläheisyys ja yhteisöllisyys tärkeää ikääntyville](#)

Seniori, mitä toivot asumiseltasi?

Tule mukaan keskustelemaan ikäihmisten asumisen tarpeista ja yhteisöllisen asumisen mahdollisuuksista

Etelä-Tuusulassa, ke 6.10.2021 klo 15-17,
paikka Rykmentinpuiston ruokala (Rykmentintie, Hyrylä)

Tilaisuuksiin ovat tervetulleita tuusulalaiset ikäihmiset läheisineen. Mukana on rakennuttajien edustajia, Tuusulan kunta ja Miina Sillanpään Säätö. Tilaisuudet toteutetaan osittain pienryhmissä.

Ennakkoihmoittautuminen puhelimitse 040 314 3054 (ma-pe klo 8-15) tai verkossa lyyti.fi/xxxxxxxxx. Kahvitarjoilu.

 Tilaisuudet järjestää Tuusulan kunta. Tapahtumat järjestetään terveysturvallisesti tapahtumahetkellä voimassa olevien suositusten mukaisesti. Tilaisuudet ovat osa Tuusulan kunnan hanketta, jossa kehitetään innovatiivisia yhteisöllisen asumisen ratkaisuja. Hanke saa rahoitusta ympäristöministeriön ikääntyneiden asumisen toimenpideohjelmasta.

Lehti-ilmoitukset

Ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen työpajoista ja Yhteisöllisen asumisen illasta julkaistiin lehti-ilmoituksia sanomalehti Keski-Uusimaassa ja Keski-Uusimaa Viikko -ilmaisjakelulehdessä.

Flyerit

Hankkeen työpajoista ja tilaisuuksista painatettiin pienimuotoisia esitteitä, joita jaettiin kirjastoissa, terveysasemilla ja ikäihmisten kokoontumispaikoissa. Lisäksi eläkeläisjärjestöjen puheenjohtajat jakoivat flyereita järjestöjen tilaisuuksissa.

Uutiskirjeet

Hankkeesta on julkaistu uutiskirjeitä eri sidosryhmille:

- Uutiskirje rakentajille 17.6.2021 ja 16.9.2021
- Uutiskirje Tuusulan kunnan henkilöstölle 24.6.2021
- Uutiskirje yhteistyökumppaneille ja sidosryhmille 20.9.2021
- Uutiskirje eläkeläisjärjestöjen puheenjohtajille 2.9.2021
- Hankkeesta on viestitty myös rakennusliikkeille suunnatussa Tuusulan kunnan tontinmyynnin uutiskirjeessä.

Some-päivitykset

Hankkeesta on julkaistu päivityksiä Tuusulan kunnan sosiaalisen median kanavissa.

Yhteisöllinen asuminen -Facebook-ryhmä

Yhteisöllisestä asumisesta kiinnostunut asukasverkosto on perustanut Facebook-ryhmän "Yhteisöllinen asuminen".

Visuaaliset koonnokset ikääntyvien asumisen unelmista

- Ikääntyneiden asumisen toiveista, tarpeista ja unelmista on työstetty visuaaliset koonnokset.
- Visuaalisista koonnoksista toteutettiin some-kampanja 15.-30.4.2022. Kampanjan kohderyhmänä oli tuusulalaiset sekä pääkaupunkiseudun ja Tuusulan naapurikuntien potentiaaliset muuttoon harkitsevat yli 55-vuotiaat. Kampanja toteutettiin Facebookissa.

Hankkeen esittely eri tilaisuuksissa

Hanketta on esitelty Tuusulassa erilaisissa ikääntyviä koskevissa tilaisuuksissa (Ikäihmisten neuvosto, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta, eläkeläisjärjestöt).

Lisäksi hanketta on esitelty valtakunnallisesti erilaisissa webinaareissa:

- Ympäristöministeriön järjestämä Ikääntyneiden hyvään asumiseen verkkoseminaari 18.8.2021
- Ikäinstituutin järjestämä Asumisen ennakointi ja varautuminen kunnissa -webinaari 18.5.2022
- Varsinais-Suomen Ikäasumisen hankkeen järjestämä Ikäystävällisen asumisen kehittäminen Varsinais-Suomessa -webinaari 11.10.2022

Tuusulan kunnan asukaslehti

Hankkeesta on viestitty Tuusulan kunnan julkaisemassa asukaslehdessä. Asukaslehti jaetaan kaikkiin tuusulalaisiin talouksiin ja sitä on myös saatavilla esim. kirjastoissa ja museoissa.

- Asukaslehdessä 4/2021 kerrottiin siitä, miten Tuusulassa kehitetään yhteisöllistä asumista.
- Asukaslehden 2/2022 Tuusula rakentaa -liitteessä kerrottiin, miten Tuusulassa varaudutaan ikääntyneiden asumisen muutokseen.

Kekki: Johanna Kaunisto
Kuvat: Kari Kähkönen

Maarit, 63 ja Mauno, 67: Muutto omakotitalosta kerrostaloon muutti elämän

Maarit ja Mauno Salminen ovat asuneet Tuusulassa 22 vuotta, josta valtaosan Maunon perheelleen rakentamassa omakotitalossa Mikolan alueella. Iän karttuessa omakotitalon remontit ja ison pihan hoito kävivät kuitenkin raskaiksi. Aina ei ollut haluttu pyytää jo pesästä tertiä lapsia apuun.

– Olimme miettineet, että josakin vaiheessa on muutettava. Tähän tilaakin oli, kun lapset olivat muuttaneet pois, sanoo Maarit.
– Terveyshäiriön takia päätös muutosta kerrostaloon tapahtui lopulta helposti, mutta oli iso elämämuutos.

Koosamisen kautta kerrostaloasujaksi

Mauno ei ollut koskaan ennen asunut kerrostalossa, joten hänelle muutto oli isompi muutos. Neljä vuotta sitten pariskunta päätti ensin harjoitella kerrostaloasumista tuokalla.
– Sanoin, että ihan sulkoiksi hyvin tämä menee, tässä ei ole oikea syy. Kun on tuota maista ja harrastuskaverit lähellä, olen vilpoinyt yllättävän hyvin, sanoo Mauno nyt.

Vaikkakin asuminen jälkeen Maarit ja Mauno päättivät ottaa asunon Hyyliin keskustasta. He ovat erittäin tyytyväisiä Riihimäen rakentamassa Päiväntoimintakeskukseen sijaitsevan asunon rauhallisuuteen ja sijaintiin palveluiden ja ulkoilumahdollisuuksien suhteen.

Elämä on muuttanut rauhallisemmaksi ja raskaita asioita viikittämisen rauhoittavaksi ja loppuun asti lähtänyt pois. Stressi talon ylläpidosta häviö. Pienempi asunto on myös helpompi siivota.

Tuusulaan juurtuneet

Maaritin mukaan he eivät ole harkineet muuttoa pois Tuusulasta. Mauno on asunut Tuusulassa yli 50 vuotta ja Maarit vuodesta 1981. Juuret ovat syvästi Tuusulassa.

– Tykkäämme molemmat asua täällä. Maailmankin kunnassa ja maallisissa viihtyvissä. Aina on julkisen liikenteen yhteydet saavutella paremmat, kiittää Maarit.

Tee päätös ajoissa

Tuusulassa on käynnissä ympäristöministeriön tukema hanke, jossa kehitetään rakautaja ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen. Maarit ja Mauno kertovat, että talonhoito pihalla voi löytää seuraavan on lalla kuin vuokalla omakotitalolla. Päätös muutosta ei olekaan mikään kamara lykäsi pitkään.

– Kehotat pohimaan muuttoa ennen kuin ikä alkaa painaa. Mitä enemmän ikä tulee, sen vaikeampaa muuttaminen on ja toisaalta asuminen yksinään omakotitalossa muuttuu yhä hankalamaksi, sanoo Mauno.

– Vaikka itse rakennettuna talon on tunteidella, olisi oltava ajatella ennen kuin jätetään sitä, mitä seuraus kuin itse vanhenee, Maarit jatkaa.

Muuton yllättävin asia oli tavarenpääs

– Kun on kymmeniä vuosia asunut samassa talossa, tavaraa on paljon. Suostuimme ensikokoukseen ja luopumaan pikkuhijasta ylimääräisestä, kertoo Maarit.

– Muutinkin viikkokäsi Maarilla ja Maunolla on. – Pöytä seppästä eniten. Erilainen toimintaympäristö tuo uutta maista maista. Jos on totunut tushuun paljon, kannattaa käydä läpi mahdollisuuksia, sanoo Mauno.

Omakotitalosta ja sen autoallista luovuttamaan hän voimakas erillisen tilan, jossa voi jatkaa autonrakennusharrastustaan.
Jokainen tekee kuitenkin oman päätöksensä siitä, muuttako ja milloin. Maunolle ja Maarille kerrostaloonmuutto on osoittautunut hyväksi vaihtoehdoksi. Heille tarkoituksella oli oikea ja oikea-aikainen. •

Oletko valmistunut siihen, että iän myötä asumistarpeesi muuttuvat?

Testaa miten asunimesi toimii nyt ja mihin seikkoihin kannattaa panostaa!

Lisätietoja löydät esimerkiksi nettisivuillamme [asuminenopu.fi/saarnakoida](#)

Tuusulan kunnan hanke kehittää innovatiivisia yhteisöllisen asumisen ratkaisuja, joita ikääntyneet voisivat asua heille tulla asuin-yrityksissä harrastajien kanssa yhteisenä tavaksi.
Hankesä rahoitusta ympäristöministeriön ikääntyneiden asumisen toimenpideohjelmasta 5/2021-11/2022.

- Asukaslehdessä 3/2022 julkaistiin artikkeli asumisen ennakkoinnista. Artikkeleihin haastateltiin tuusulalaisia pariskuntaa, joka on muuttanut omakotitalosta kerrostaloon.

Liite 7. Kalliopohjan olohuoneen ohjelma

Esimerkki Kalliopohjan olohuonetoiminnan ohjelmasta keväällä 2022:

3.3.2022 Vierailijana Keski-Uudenmaan Kuulo ry, asiaa kuulosta

10.3.2022 Porinapiiri, tuolijumppa

17.3.2022 Porinapiiri, tuolijumppa

24.3.2022 Vierailija Hyyriän I Apteekki farmaseuttiopiskelija (teemana allergia)

31.3.2022 Porinapiiri, tuolijumppa

7.4.2022 Porinapiiri, tuolijumppa

14.4.2022 Asukkaan pitämä Pääsiäisesitelmä

21.4.2022 Vierailija Tuusulan Sydänyhdistys (teemana sydänterveys)

27.4.2022 Retki Lottamuseoon

5.5.2022 Vierailija Vesa Alhorranta (Kotona asuen -hoivatuki)

12.5.2022 Porinapiiri, tuolijumppa

19.5.2022 Porinapiiri, tuolijumppa

2.6.2022 Vierailijana Uudenmaan Muistiluotsi, Pia Kuusinen, asiaa muistista

9.6.2022 Aiheena kulttuuri

16.6.2022 Kesäkahvit

TUUSULA

www.tuusula.fi